

Bedrijfscommissiekamer voor de Overheid voor
Rijk en Politie

ADVIES

Rolnummer: RP98.034

DE BEDRIJFSKOMMISSIEKAMER VOOR RIJK EN POLITIE, ADVISERENDE
NAAR AANLEIDING VAN EEN VERZOEK OM BEMIDDELING INZAKE EEN
GESCHIL TUSSEN

1. De groepsondernemingsraad Rijkswaterstaat (de groepsondernemingsraad) van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (de onderneming)

en

2. De Staat der Nederlanden, zijnde de ondernemer, in deze vertegenwoordigd door de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, zijnde de bestuurder.

Tevens wordt als belanghebbende partij bij dit geschil aangemerkt

De departementale ondernemingsraad van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Toegepast recht

Waar in dit advies wordt verwezen naar de Wet op de ondernemingsraden, wordt de wettekst bedoeld zoals die luidt vanaf de wijziging van die wet per 4 maart 1998 (Staatsblad 107, jaargang 1998).

Verloop van de procedure

-Achtergronden

Binnen de onderneming bestaan 27 ondernemingsraden, waarvan er 17 ressorteren onder de groepsondernemingsraad ingesteld ten behoeve van het directoraat-generaal

Rijkswaterstaat. Het gemis aan medezeggenschap op centraal niveau heeft de behoefte aan een departementale ondernemingsraad doen ontstaan.

In het kader hiervan heeft de bestuurder op 20 februari 1997 in conceptvorm (naar eigen zeggen voor intern gebruik) een voorlopig reglement voor een in te stellen departementale ondernemingsraad opgesteld. In dit concept werd uitgegaan van een 3:1 stemverhouding, te weten drie stemmen per lid van de groepsondernemingsraad in de departementale ondernemingsraad en één stem voor elk van de overige leden van de departementale ondernemingsraad.

Divers overleg en correspondentie heeft geleid tot een formeel concept van het voorlopig reglement op 9 januari 1998. In dit concept werd een 2:1 stemverhouding beschreven, gebaseerd op twee stemmen per lid van de groepsondernemingsraad. Op grond hiervan beschikt de groepsondernemingsraad over een totaal van acht stemmen tegenover tien stemmen afkomstig uit de overige ondernemingsraden.

In reactie hierop heeft de groepsondernemingsraad bij schrijven van 16 februari 1998 de bestuurder medegedeeld zich niet met het concept van 1 januari 1998 te kunnen verenigen, omdat van de 27 ondernemingsraden bij de onderneming er 17 ressorteren onder de groepsondernemingsraad.

Op 26 maart 1998 is het aangepaste concept van het voorlopig reglement voorgelegd aan de Bijzondere Commissie. Deze commissie heeft het standpunt ingenomen dat de delegatie van de groepsondernemingsraad in de departementale ondernemingsraad de kleinst mogelijke meerderheid moet hebben voor wat betreft de stemverhouding. Voorts heeft de Bijzondere Commissie medegedeeld van opvatting te zijn dat het verschil van mening terzake door de bestuurder en de departementale ondernemingsraad gezamenlijk opgelost dient te worden.

Bij besluit van 30 maart 1998 heeft de bestuurder het voorlopig reglement van de departementale ondernemingsraad vastgesteld conform het concept van 9 januari 1998.

-Behandeling van het geschil

Op 27 april 1998 heeft de groepsondernemingsraad bij de Bedrijfscommissie voor de Overheid een verzoek om bemiddeling c.q. advisering ingediend als bedoeld in artikel 36, derde lid, van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) inzake zijn geschil met de bestuurder.

Dit geschil is door de Bedrijfscommissie ter behandeling doorverwezen naar de Bedrijfscommissiekamer voor Rijk en Politie (hierna: de Kamer).

Desgevraagd heeft de bestuurder bij schrijven van 16 juni 1998 gereageerd op het verzoek van de ondernemingsraad.

De Kamer heeft partijen in de gelegenheid gesteld om op 12 augustus 1998 tijdens een zitting van de Kleine Commissie - welke de Kamer uit zijn midden heeft samengesteld voor de uitvoering van het mondelinge gedeelte van de procedure - hun standpunten mondeling toe te lichten.

Ter zitting zijn verschenen de heren S.J. Jellinghaus, F. Cuijpers, C. van de Ketterij, J. van Liebergen en O. de Wildt van groepsondernemingsraadszijde en de heren W. Kroft, A.J.M. Lemmens en mevrouw L.M. Oerlemans van bestuurderszijde.

Omdat partijen schriftelijk hebben aangegeven daar geen bezwaar tegen te hebben heeft de Kamer de termijn verlengd met twee maanden, als bedoeld in artikel 36, derde lid, van de WOR. Aangezien het niet mogelijk bleek om het onderhavige advies binnen de wettelijke termijn van vier maanden uit te brengen, heeft de Kamer daarnaast partijen ter zitting bij wijze van uitzondering een verdergaande verlenging verzocht, waarmee eveneens is ingestemd.

Desgevraagd hebben partijen verklaard een eventueel advies van de Kamer niet als bindend te zullen beschouwen.

De Kleine Commissie heeft geen ruimte gezien om tussen partijen een minnelijke schikking tot stand te brengen.

In zijn vergadering van 9 september 1998 heeft de Kamer zijn advies aan partijen vastgesteld.

Omvang van het geschil

De omvang van dit geschil betreft het besluit van de bestuurder van 30 maart 1998, waarbij een departementale ondernemingsraad is ingesteld conform het ten behoeve daarvan opgestelde voorlopige reglement. De groepsondernemingsraad kan zich niet verenigen met dit voorlopige reglement en met name niet met het daarin opgenomen artikel betreffende de stemverhouding.

Relevante bepalingen uit de WOR

- Art. 34 lid 1 Een centrale ondernemingsraad bestaat uit leden, gekozen door de betrokken ondernemingsraden uit de leden van elk van die raden. (...)
- Art. 34 lid 2 Indien een of meer groepsondernemingsraden zijn ingesteld, kan de centrale ondernemingsraad in zijn reglement bepalen, dat die raad, in afwijking van het bepaalde in het eerste lid, geheel of ten dele zal bestaan uit leden, gekozen door de betrokken groepsondernemingsraden uit de leden van die raden.
(...)
- Art. 34 lid 3 Het aantal leden dat uit elke ondernemingsraad of groeps-ondernemingsraad kan worden gekozen, wordt vastgesteld in het reglement van de centrale ondernemingsraad. Het reglement bevat voorts voorzieningen dat de verschillende groepen van de in de betrokken ondernemingen werkzame personen zoveel mogelijk in de centrale ondernemingsraad vertegenwoordigd zijn. De betrokken ondernemingsraden of groepsondernemingsraden worden over de vaststelling van de betrokken bepalingen van het reglement gehoord.
- Art. 35 lid 1 Ten aanzien van de centrale ondernemingsraden of groeps-ondernemingsraden (...) door die raden uitsluitend aangelegenheden worden behandeld die van gemeenschappelijk belang zijn voor alle of voor de meerderheid van de ondernemingen waarvoor zij zijn ingesteld en ongeacht of ten aanzien van die aangelegenheden bevoegdheden toekomen aan de afzonderlijke ondernemingsraden.
- Art. 48 lid 1 De ondernemer op wie de verplichting tot het instellen van een ondernemingsraad rust, treft bij voorlopig reglement, voor zover nodig, de voorzieningen die tot de bevoegdheid van de ondernemingsraad behoren, totdat de ondernemingsraad zelf die bevoegdheid uitoefent.
- Art. 48 lid 2 Ten aanzien van het voorlopige reglement is artikel 8, eerste lid, eerste en tweede volzin (...) van toepassing.
- Art. 48 lid 3 De voorgaande leden zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de ondernemer of ondernemers die een centrale ondernemingsraad of een groepsondernemingsraad hebben ingesteld.
- Art. 8 lid 1 (...) Het reglement bevat geen bepalingen die in strijd zijn met de wet of die een goede toepassing van deze wet in de weg staan.

- Art. 9 lid 4 De ondernemingsraad treft, indien dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van deze wet in de onderneming, voorzieningen in zijn reglement opdat de verschillende groepen van de in de onderneming werkzame personen zoveel mogelijk in de ondernemingsraad vertegenwoordigd kunnen zijn.

Voorlopig reglement departementale ondernemingsraad Verkeer en Waterstaat

- Art. 2 lid 1 De DOR bestaat uit leden of plaatsvervangend leden, gekozen door de betrokken (groeps)ondernemingsraden uit de leden van die raden, waarbij
- a. de ondernemingsraden van de ondernemingen (...) die niet zijn vertegenwoordigd in de groepsondernemingsraad Rijkswaterstaat elk uit hun midden een lid en een plaatsvervangend lid kiezen;
 - b. de groepsondernemingsraad Rijkswaterstaat uit zijn midden vier leden en vier plaatsvervangend leden kiest.
- Art. 10 lid 5 Aan de leden van de DOR is het volgende stemrecht toegewezen.
- a. Door de door de GOR-RWS gekozen leden van de DOR kunnen per stemming twee stemmen worden uitgebracht. Bij schriftelijke stemming dienen deze stemmen afzonderlijk te worden uitgeschreven.
 - b. Door de overige leden van de DOR kan per stemming een stem worden uitgebracht.

Relevante bepalingen uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb)

- Art. 3:4 lid 2 De voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van een besluit mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen.

Standpunt van de groepsondernemingsraad

Uit de door hem overgelegde stukken en het ter zitting besprokene is gebleken dat het standpunt van de groepsondernemingsraad als volgt luidt.

Op grond van artikel 2 van het voorlopige reglement van de departementale ondernemingsraad beschikt de groepsondernemingsraad over een totaal van acht

stemmen tegenover tien stemmen afkomstig uit de overige ondernemingsraden. De groepsondernemingsraad voert aan dat van de 27 ondernemingsraden bij de onderneming er 17 ressorteren onder de groepsondernemingsraad. Aangezien daarnaast ruim driekwart van de binnen de onderneming werkzame medewerkers in dienst is bij het directoraat-generaal Rijkswaterstaat, is de groepsondernemingsraad van mening dat deze stemverhouding geen afspiegeling van het personeelsbestand binnen het ministerie vormt en met zich mee brengt dat uiteindelijk de kleine meerderheid van tien stemmen (afkomstig uit de ondernemingsraden die niet zijn vertegenwoordigd in de groepsondernemingsraad) zal kunnen oordelen over essentiële besluiten die meerderheid van het personeel (werkzaam bij het directoraat-generaal Rijkswaterstaat) betreffen. De groepsondernemingsraad acht dit in strijd met de geest van de wet.

De groepsondernemingsraad stelt voorts dat uit artikel 34 van de WOR, de literatuur en de jurisprudentie terzake blijkt dat een reglement zodanig moet zijn opgesteld dat de verschillende groepen van de in de betrokken onderneming werkzame personen zoveel mogelijk in de centrale (in casu departementale) ondernemingsraad vertegenwoordigd zijn, waarbij aangehaakt moet worden bij de getalsterkte van het personeel. Uit de literatuur blijkt dat eventueel een gewogen stelsel van stemmen ingevoerd kan worden wanneer dit mocht leiden tot een te groot aantal leden binnen de departementale ondernemingsraad. De groepsondernemingsraad geeft toe dat in de jurisprudentie ook aanknopingspunten te vinden zijn voor de stelling dat de personeelssterkte niet uitsluitend het leidende principe is bij de totstandkoming van een medezeggenschapstructuur, maar dat uiteindelijk de omstandigheden van het geval een doorslaggevende rol spelen, waarbij een afspiegeling van de personeelssterkte als leidraad geldt.

Voorts verklaart de groepsondernemingsraad dat in het litigieuze besluit als uitgangspunt wordt genomen dat iedere ondernemingsraad beschikt over een afgevaardigde. Dit zou betekenen dat, wanneer de groepsondernemingsraad niet was ingesteld, iedere ondernemingsraad binnen de onderneming zou beschikken over één stem in de departementale ondernemingsraad. In dat geval hadden de thans door de groepsondernemingsraad vertegenwoordigde ondernemingsraden op basis van het voorliggende reglement kunnen beschikken over de meerderheid van stemmen, aldus de groepsondernemingsraad.

De groepsondernemingsraad merkt op dat het in de lijn der verwachting ligt dat op korte termijn nog een dienst van de onderneming binnen het directoraat-generaal Rijkswaterstaat geïntegreerd zal worden. Deze dienst bestaat uit circa 180 medewerkers en heeft een eigen ondernemingsraad, welke thans met één zetel (en dus met één stem) vertegenwoordigd is binnen de departementale ondernemingsraad. Na integratie zal deze ondernemingsraad gaan vallen onder de groepsondernemingsraad en zal zowel zijn zetel en als zijn stem binnen de departementale ondernemingsraad vervallen. De groei van het

personeelsbestand binnen het directoraat-generaal Rijkswaterstaat dient, volgens de groepsondernemingsraad, tot uiting te komen in de stemverhouding binnen de departementale ondernemingsraad.

De groepsondernemingsraad benadrukt dat het enkele feit, dat hij zou beschikken over de meerderheid van stemmen, niet met zich meebrengt dat a priori sprake is van enig machtsblok binnen de departementale ondernemingsraad, te meer daar de groepsondernemingsraad bestaat uit een diversiteit van 17 ondernemingsraden, ieder met zijn eigen visie en belangen.

Daarnaast wijst de groepsondernemingsraad erop dat het eerste informele concept van het voorlopige reglement van 20 februari 1997 voor wat betreft de stemverhouding in de departementale ondernemingsraad uitging van drie stemmen per lid van de groepsondernemingsraad op grond van het feit dat daarmee recht werd gedaan aan de ruime meerderheid van het personeel van het directoraat-generaal Rijkswaterstaat binnen het ministerie. Het bevreemdt de groepsondernemingsraad dat de bestuurder een eerder ingenomen standpunt heeft verlaten en daarvoor (nagenoeg) geen motivering heeft gegeven. In de opvatting van de groepsondernemingsraad wordt hiermee niet voldaan aan het beginsel van de zorgvuldige belangenafweging. Tevens is volgens de groepsondernemingsraad bij de besluitvorming niet voldaan aan de afweging van de nadelige gevolgen van het besluit versus de met het besluit te dienen doelen, zoals bedoeld in artikel 3:4 van de AWB, temeer daar ruim driekwart van het personeel binnen de departementale ondernemingsraad kan worden overstemd door het overige deel.

De groepsondernemingsraad stelt voorts dat zijn visie in het overleg van 26 maart 1998 wordt gevolgd door de Bijzondere Commissie, doch dat deze visie desondanks niet door de bestuurder is overgenomen.

Ter zitting wijst de groepsondernemingsraad bovendien op de zuigende werking die uitgaat van de DOR. Uit artikel 35, tweede lid, van de WOR volgt immers dat de bevoegdheden van de individuele ondernemingsraden en die van de groepsondernemingsraad overgaan op de departementale ondernemingsraad. Dit feit en de huidige stemverhouding binnen de departementale ondernemingsraad brengen met zich mee dat de effectiviteit van de groepsondernemingsraad danig wordt gereduceerd, aldus de groepsondernemingsraad.

De groepsondernemingsraad merkt tot slot op dat het zijn verzoek om bemiddeling primair gericht is aan het adres van de bestuurder. Echter, omdat de departementale ondernemingsraad inmiddels is opgericht en functioneert overeenkomstig het voorlopige reglement, richt dit verzoek zich tevens aan het adres van de departementale ondernemingsraad.

Reactie van de bestuurder

Uit de overgelegde stukken en het ter zitting besprokene is gebleken dat de reactie van de bestuurder op het standpunt van de groepsondernemingsraad als volgt luidt.

De bestuurder stelt zich op het standpunt dat de ondernemer verantwoordelijk is voor de instelling van de departementale ondernemingsraad en voor het opstellen van een voorlopig reglement ten behoeve daarvan. Ervan uitgaande dat de departementale ondernemingsraad inmiddels is ingesteld en zelf verantwoordelijk is voor zijn reglement, dient deze raad volgens de bestuurder in deze procedure aangemerkt te worden belanghebbende partij.

De bestuurder merkt op dat, hoewel in de literatuur steun wordt gevonden voor de stelling dat er sprake zou moeten zijn van evenredige vertegenwoordiging in een centrale ondernemingsraad, het tegendeel ook gesteund wordt. Zo bestaan er rechterlijke uitspraken, waarin wordt gesteld dat artikel 34, derde lid, van de WOR geen evenredige vertegenwoordiging voorschrijft. Deze uitspraken worden in de literatuur met instemming begroet, aldus de bestuurder.

Omdat bij de totstandkoming van het betrokken artikel geen aandacht is besteed aan enige mate van evenredige vertegenwoordiging, is de bestuurder daarnaast van opvatting dat het standpunt van de groepsondernemingsraad geen interpretatie is van artikel 34, derde lid, van de WOR, maar de toepassing van een algemeen rechtsbeginsel.

De bestuurder verklaart voorts dat ingevolge artikel 35, eerste lid, van de WOR de departementale ondernemingsraad uitsluitend aangelegenheden behandelt, die van gemeenschappelijk belang zijn voor alle of de meerderheid van de ondernemingen waarvoor hij is ingesteld. Volgens de bestuurder is het uitgangspunt daarbij het gemeenschappelijk belang van de ondernemingen en niet in de eerste plaats dat van de betrokken werknemers. De bestuurder is van mening dat in dat gemeenschappelijke kader de belangen van de deelnemende partijen zoveel mogelijk op een gelijkwaardige manier naar voren gebracht moeten kunnen worden. Hierbij wordt opgemerkt dat zaken die alleen van belang zijn voor de door de groepsondernemingsraad vertegenwoordigde ondernemingen in die raad behandeld zullen worden. Daarmee wordt voorkomen dat de 'minderheid kan beslissen over de meerderheid', aldus de bestuurder.

Verder verklaart de bestuurder dat hij de door de groepsondernemingsraad geschetste situatie uitgaande van blokvorming en van een meerderheid en een minderheid in de departementale ondernemingsraad ongewenst acht. De besluitvorming en de daaraan voorafgaande discussie dient in het kader van het gemeenschappelijk belang zoveel

mogelijk plaats te vinden in de departementale ondernemingsraad. Het is niet de bedoeling dat voornoemde raad een forum wordt, waarin alleen stemverklaringen worden uitgewisseld, aldus de bestuurder. Volgens laatstgenoemde wordt het risico daarop groter wanneer binnen de departementale ondernemingsraad sprake is van een partij die de meerderheid vormt en het principe van 'gewogen stemmen' gehanteerd wordt.

De bestuurder stelt dat de gekozen zetelverdeling en de stemverhouding naar zijn oordeel bevorderlijk is voor en goede toepassing van de WOR in de onderneming. Bovendien verklaart de bestuurder dat het de departementale ondernemingsraad vrij staat om het voorlopige reglement naar eigen behoefte te wijzigen.

Ten aanzien van het vereiste van zorgvuldige besluitvorming merkt de bestuurder tot slot op dat dit beginsel niet geschonden is, nu het ter discussie staande reglement van 30 maart 1998 voor wat betreft de stemverhouding is aangepast aan de mening van alle belanghebbenden, welke mening is geuit naar aanleiding van het eerste concept-reglement van 20 februari 1997.

Overwegingen van de Kamer bij haar advies

Met betrekking tot het door partijen naar voren gebrachte en het ter zitting besprokene, overweegt de Kamer het volgende.

De Kamer constateert dat het verzoek om bemiddeling en advies van de groepsondernemingsraad zich richt tegen het besluit van de bestuurder van 30 maart 1998. Gesteld kan worden dat naar de mening van de groepsondernemingsraad de bestuurder met dat besluit geen gevolg geeft aan een goede toepassing van de WOR. De Kamer is dan ook van oordeel dat de bestuurder in dit geschil als verweerder aangemerkt dient te worden. Daar het besluit betrekking heeft op (het instellen van) de departementale ondernemingsraad, dient hij beschouwd te worden als belanghebbende partij.

Terzijde merkt de Kamer op dat de groepsondernemingsraad zich in zijn verzoekschrift eveneens richt tot de departementale ondernemingsraad. Hiermee wordt aangegeven dat de groepsondernemingsraad, hoewel hij in het onderhavige geschil het instellingsbesluit ter discussie stelt, het (voort)bestaan van de departementale ondernemingsraad niet betwist. Voorts hebben beide partijen ter zitting herhaaldelijk benadrukt dat de noodzaak van een medezeggenschapsorgaan op centraal niveau erkend wordt. De Kamer leidt hieruit af dat de groepsondernemingsraad slechts bezwaar heeft tegen het litigieuze besluit van de bestuurder voor zover het de stemverhouding betreft en niet zozeer tegen het instellen dan wel bestaan van de departementale ondernemingsraad.

Concreet gesteld komt het bezwaar van de groepsondernemingsraad hierop neer dat de in het voorlopig reglement beschreven stemverhouding geen afspiegeling is van het personeelsbestand van het ministerie.

Artikel 34, derde lid, van de WOR bepaalt dat een reglement van de centrale (lees departementale) ondernemingsraad voorzieningen moet bevatten dat de verschillende groepen werknemers zoveel mogelijk in die raad vertegenwoordigd zijn. Uit de rechtsliteratuur terzake blijkt over het algemeen dat men dit artikel zodanig dient toe te passen dat het door iedere ondernemingsraad aan te leveren aantal leden van de departementale ondernemingsraad zoveel mogelijk evenredig dient te zijn aan de getalsterkte van het personeel van iedere betrokken onderneming. Indien het aantal leden in de departementale ondernemingsraad hierdoor te groot zou worden, kan eventueel besloten worden een stelsel van gewogen stemmen in te voeren. Hoewel de rechtsliteratuur terzake niet geheel eenduidig is, blijkt ook uit de jurisprudentie dat, hoewel het niet dwingend voortvloeit uit de redactie van het derde lid van artikel 34 van de WOR, het wel wenselijk wordt geacht om de personeelssterkte als leidraad bij evenredige vertegenwoordiging te hanteren en slechts in bijzondere situaties, bij wijze van uitzondering daar van af te wijken.

Zo heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in zijn beschikking van 18 augustus 1989 bepaald dat de samenstelling van de centrale ondernemingsraad in principe gebaseerd dient te zijn op de evenredigheid van het aantal in de afzonderlijke ondernemingen werkzame personen. Op grond van deze beschikking is afwijken van de evenredigheidseis toegestaan, mits het een goede toepassing van de wet niet in de weg staat.

Ook de kantonrechter te 's-Hertogenbosch oordeelde in zijn uitspraak van 10 augustus 1992

"dat onder de term 'verschillende groepen van de in de onderneming werkzame personen' mede dient te worden verstaan de getalsterkte van het personeel van de verschillende ondernemingen. Uit de toelichting van artikel 34 lid 3 van de Wet op de ondernemingsraden blijkt dat het principe van de evenredige vertegenwoordiging uitgangspunt dient te zijn bij het vaststellen van de omvang van de centrale ondernemingsraad. Het beginsel van evenredige vertegenwoordiging is een belangrijk uitgangspunt bij de toepassing van de Wet op de ondernemingsraden."

In dit kader heeft de kantonrechter verwezen naar hetgeen is bepaald in artikel 9 , vierde lid, van de WOR en het verzoek toewijsbaar geacht om het reglement zodanig te wijzigen dat rekening wordt gehouden met de personeelssterkte van de verschillende ondernemingen.

In tegenstelling tot het voorgaande heeft de rechtbank te 's-Hertogenbosch bij beslissing van 17 februari 1993 afgeweken van de evenredigheidseis. Dat werd gerechtvaardigd geacht, mede omdat de meerderheid van de betrokken ondernemingsraden (17 van de 20) zich kon vinden in het -van het evenredigheidsbeginsel afwijkende- reglement van de centrale ondernemingsraad.

Een vergelijkbare situatie deed zich voor in een aan de kantonrechter te Amsterdam voorgelegd geschil. In dat geschil is de kantonrechter in zijn uitspraak van 1 februari 1993 eveneens van het evenredigheidsbeginsel afgeweken, enerzijds omdat deze plaatsvond op grond van tijdelijkheid en anderzijds om de integratie van de zojuist gefuseerde ondernemingen zo goed mogelijk te laten verlopen.

Gezien het bovenstaande constateert de Kamer dat bij de totstandkoming van een medezeggenschapstructuur de personeelssterkte niet uitsluitend het leidende principe is, maar dat uiteindelijk de concrete omstandigheden van het geval een doorslaggevende rol spelen, waarbij een afspiegeling van de personeelssterkte als leidraad geldt. In de bovengenoemde jurisprudentie is weliswaar afgeweken van deze leidraad, maar dit gebeurde mede op grond van de concrete omstandigheden terzake (afwijking van de evenredigheid op grond van het feit dat de meerderheid van de betrokken ondernemingsraden akkoord ging met het reglement van de centrale ondernemingsraad; afwijking van de evenredigheid in verband met het tijdelijke karakter ervan; afwijking van de evenredigheid ter bevordering van de integratie). Een en ander werd slechts gerechtvaardigd geacht voor zover het een goede toepassing van de wet niet in de weg stond.

De aanwezigheid van een concrete omstandigheid zal in casu derhalve de doorslag kunnen geven om af te wijken van de personeelssterkte als leidraad bij evenredige vertegenwoordiging.

Uit de overgelegde stukken en uit het ter zitting besprokene is het de Kamer gebleken dat de argumenten van beide partijen voornamelijk gebaseerd zijn op de vrees dat bij eventuele stemmingen de ene partij in de departementale ondernemingsraad gedomineerd zal worden door de andere partij. In dat kader stelt de groepsondernemingsraad dat zijn omvang en eventuele groei evenredig tot uiting dienen te komen in de stemverhouding in de departementale ondernemingsraad. Ten aanzien van de reactie van de bestuurder daarop dat blokvorming ongewenst is, merkt de Kamer op, dat er niet gauw sprake zal zijn van één machtsblok van de groepsondernemingsraad vanwege de grote diversiteit van ondernemingsraden in de groepsondernemingsraad.

Gezien het feit dat de vrees om bij stemmingen in de departementale ondernemingsraad overstemt te worden een onzekere, toekomstige omstandigheid vormt, kan het naar het

oordeel van de Kamer geen rechtvaardigingsgrond vormen voor een eventueel afwijken van een evenredige vertegenwoordiging aan de hand van personeelssterkte.

De Kamer constateert voorts dat partijen niet het bestaan van overige omstandigheden hebben aangetoond op grond waarvan afgeweken zou kunnen worden van het evenredigheidsbeginsel op basis van getalsterkte.

Daarnaast wijst de Kamer op het advies van de Bijzondere Commissie aan de bestuurder, waarin de Bijzondere Commissie stelt dat de groepsondernemingsraad in de departementale ondernemingsraad de kleinst mogelijke meerderheid dient te hebben, welk advies harmonieert met het hierboven beschreven evenredigheidsbeginsel.

Tot slot merkt de Kamer op dat beide partijen ter zitting hebben erkend dat in de praktijk de besluitvorming over het algemeen plaats vindt door middel van consensus en dat slechts bij wijze van uitzondering een besluit tot stand komt na stemming.

Conclusie

Op grond van de door partijen overgelegde stukken en het ter zitting besprokene is het de Kamer niet gebleken dat er in casu sprake is van een concrete omstandigheid op grond waarvan ten behoeve van de stemverhouding in de departementale ondernemingsraad een afwijken van het evenredigheidsbeginsel aan de hand van de getalsterkte gerechtvaardigd is.

Advies

De Kamer adviseert partijen om zowel het besluit van de bestuurder van 30 maart 1998, waarbij de departementale ondernemingsraad is ingesteld als het ten behoeve daarvan opgestelde voorlopige reglement onaangetast te laten, voorzover het niet de bepaling(en) inzake de stemverhouding betreft.

Ten aanzien daarvan verzoekt de Kamer de bestuurder te bevorderen dat de departementale ondernemingsraad de in het voorlopig reglement genoemde bepalingen inzake de stemverhouding zal aanpassen conform een goede toepassing van de WOR, met name van het derde lid van artikel 34, en daarbij de afspiegeling van de personeelssterkte als leidraad zal doen gelden.

Tevens verzoekt de Kamer de departementale ondernemingsraad zijn medewerking te verlenen aan deze aanpassing.

9 september 1998

De Bedrijfscommissiekamer voor Rijk en Politie,
namens deze,

J. W. van Baarle
Voorzitter

R.A. Bos
Secretaris

Wanneer partijen ook na dit advies niet tot overeenstemming komen, kunnen zij het geschil, onder overlegging van dit advies, binnen dertig dagen na verzending daarvan, bij gemotiveerd schrijven voorleggen aan de Kantonrechter (artikel 36, vierde lid, van de WOR).